

NOTKI RECENZYJNE

Kultura książki w humanistyce współczesnej, pod red. Bożeny Kordeczuk i Kamili Augustyn, Wrocław: Wydaw. UW, 2018, ss. 375, il., ISBN 9788322935965.

Praca zbiorowa prezentuje najnowsze kierunki badań dotyczących książki i informacji w ujęciu interdyscyplinarnym, zbiera rozprawy poświęcone humanistyce cyfrowej i nowym formom książki. Część tekstów, to studia nad sposobami kształtowania się kultury piśmienniczej i czytelniczej na przestrzeni dziejów.

Agnieszka Gołda, *Teoria bibliografii w II Rzeczypospolitej*, Katowice: Wydaw. UŚ, 2018, ss. 400, [4] s., ISBN 9788322633373; 9788322633380.

Teoria bibliografii rozwija się od czasów starożytnych, w wieku XIX stała się nauką. Autorka przedstawiła dzieje nauczania bibliografii, ukazała zaplecze instytucjonalne i organizacyjne rozwoju teorii, scharakteryzowała nurty badawcze.

Wokół metodyki archiwalnej. Księga dedykowana prof. Wiesławie Kwiatkowskiej w sześćdziesiątą piątą rocznicę urodzin, pod red. Waldemara Chorążyczewskiego, Agnieszki Rosy i Mateusza Zmudzińskiego, Toruń: Wydaw. Naukowe UMK, 2018, ss. 366, il., ISBN 9788323140290.

Książka zbiera 16 artykułów oscylujących wokół zagadnień teorii i metodyki archiwalnej oraz praktycznych zagadnień, szczególnie związanych z opracowaniem zasobu archiwalnego.

Bogumiła Staniów, *Książka popularnonaukowa dla dzieci i młodzieży w polskiej szkole w latach 1945-1989. Zalecenia i szkice (studia i szkice)*, Warszawa: Wydaw. Nauk. i Edukacyjne SBP, 2018, ss. 285, [2] s., il., ISBN 9788365741226.

Prezentacja zagadnienia książki popularnonaukowej w szkole – jej statusu, wykorzystania w procesie dydaktycznym i poza nim z perspektywy bibliologii, historii oświaty, pedagogiki i dydaktyki. W książce zamieszczono m.in. wykaz aktów prawnych oraz ilustracje okładek książek.

„Z Badań nad Książką i Księgozbiorami Historycznymi” – Udział zagranicznych recenzentów w ocenie publikacji; Stworzenie angielskiej wersji wydawniczej publikacji; Digitalizacja tomów archiwalnych rocznika w celu zapewnienia otwartego dostępu do nich przez Internet oraz wdrożenie i utrzymanie cyfrowej platformy redakcyjnej – zadanie finansowane w ramach umowy nr 653/P-DUN/2019 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

Natalia Paprocka, *Sto lat przekładów dla dzieci i młodzieży w Polsce. Francuska literatura dla młodych czytelników, jej polscy wydawcy i ich strategie (1918-2014)*, Kraków Tow. Autorów i Wydawców Prac Naukowych UNIVERSITAS, 2018, ss. 416, [24] s. tab., [4] k. tab., ISBN 9788324234578; 9788324233632.

Autorka w nowatorskim studium losów literatury francuskiej dla dzieci i młodzieży w Polsce po roku 1918 łączy problemy przekładoznawstwa, literaturoznawstwa, księgoznawstwa oraz socjologii przekładu.

Izabela Krasieńska, *Polskojęzyczne czasopisma abstynenckie w latach 1843-1914*, Kraków: Wyd. Libron – Filip Lohner, 2018, ss. 548, [1] s, faksymilia, ISBN 9788365705457.

Konieczność walki z uzależnieniami (alkoholizm, nikotynizm, hazard, nierząd, mięsożerstwo) dostrzegano już w początkach XIX w. Również na ziemiach polskich (wówczas pod zaborami) powstawały organizacje abstynenckie, które w swych działaniach podejmowały profilaktykę antyuzależnieniową. Propagowały ją m.in. na łamach własnych pism.

Unbekannte Schätze Germanica des 16. Jahrhunderts in der Universitätsbibliothek Łódź / Nieznane skarby. Germanika XVI-wieczne w zbiorach Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego, pod red. Cory Dietl, Małgorzaty Kubasiak, Łódź: Wydaw. UŁ, 2018, ss. 293, il., ISBN 9788381422512.

Utworzona tuż po II wojnie światowej Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego dysponuje znaczącą kolekcją starych druków, pochodzą z prywatnych księżnic rodów szlacheckich z Prus, Śląska i Pomorza oraz z zasobów bibliotek szkolnych i zbiorów prywatnych, które są częścią księgozbiorów poniemieckich, ewakuowanych wskutek działań wojennych na terytory przyznane po wojnie Polsce. W ramach projektu zrealizowanego we współpracy Uniwersytetu Łódzkiego i Uniwersytetu w Gießen możliwe było sporządzenie pierwszej systematycznej ewidencji niemieckojęzycznych wczesnych druków XVI-wiecznych ze zbioru starodruków Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego.

Janusz Tondel, *Okladki książek i czasopism: z okresu Młodej Polski oraz międzywojnia, od Wyspiańskiego do Strzemińskiego w Bibliotece Uniwersyteckiej w Toruniu*, Toruń: Wydaw. Nauk. UMK, 2019, ss. 449, il., ISBN 9788323141952.

Publikacja prezentuje trzysta okładek wydawniczych książek ze zbiorów Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, wydanych w okresie Młodej Polski oraz w międzywojniu. Wśród nich znajdują się prace takich artystów jak: Stanisław Wyspiański, Józef Mehoffer, Tadeusz Gronowski, Stefan Norblin,

Edward Okuń, Ferdynand Ruszczyc, Tymon Niesiołowski, Władysław Strzeмиński. Są to okładki graficzne, głównie drzeworytowe, a także okładki litograficzne oraz odbite z klocka linorytowego.

Tomasz Ratajczak, *Polskie modlitewniki różnych wyznań XIX wieku. Studium bibliologiczne*. Warszawa: PWN, 2019, ss. 284, [1] s., il., ISBN 9788301205041.

Pierwsza w piśmiennictwie syntetyczna prezentacja polskiego XIX-wiecznego modlitewnika jako typu książki. Autor do modlitewników zalicza: 1) książki (książeczki) do nabożeństwa, którymi w potocznym rozumieniu zwykło się określać modlitewnik, 2) mniej lub bardziej obszerne kolekcje pieśni, w tym kancjonały i inne śpiewniki religijne (z pominięciem chorałów i podobnych im druków nutowych, niepełniących funkcji dewocyjnej), 3) samoistne wydania pojedynczych nabożeństw (np. nieszporów) czy dłuższych modlitw (np. litanii).

Hanna Łaskarzewska, *Wielcy nieobecni. Pierwsze generacje liderów Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich*, Warszawa: Wydaw. Nauk. i Edukacyjne SBP, 2019, ss. 367, [1] s., il., ISBN 9788365741370.

Książka przedstawia sylwetki 12 osób, które tworzyły SBP u progu niepodległości Polski i kierowały nią przez ponad pięćdziesiąt lat w okresie międzywojennym oraz po zakończeniu II wojny światowej, aż do końca lat 60. XX w. Publikacja otwiera nową serię naukową zatytułowaną „Seria Historyczna”, która będzie prezentować prace z zakresu bibliologii, księgoznawstwa, bibliotekoznawstwa, komunikacji społecznej i mediów oraz dziedzin pokrewnych.

Hanna Łaskarzewska, *Tam, gdzie przeszła burza... Losy polskiego dziedzictwa kulturowego w latach 1914-1920*, Warszawa: Wydaw. Nauk. i Edukacyjne SBP, 2019, ss. 160, ISBN 9788365741431.

W publikacji podjęto temat losów polskiego dziedzictwa kulturowego, zbiorów, które z tak wielkim pietyzmem były chronione w czasie zaborów, a w latach 1914-1920 (I wojna światowa, walki polsko-ukraińskie z lat 1917-1918, wojna polsko-bolszewicka) zostały rozproszone i częściowo zniszczone.

Tomasz Kędziora, *Bibliografia pedagogiczna w Polsce do końca XIX wieku*, Warszawa: Wydaw. Nauk. i Edukacyjne SBP, 2019, ss. 382, [2] s., faksymilia, ISBN 978836574139-4.

Autor zebrał informacje o początkach tworzenia spisów piśmiennictwa, które wspierały proces kształcenia i dokumentowały bieżące wydawnictwa informacyjne z dziedziny pedagogiki.

Andrzej Buck, *Czasopisma literackie młodych i dla młodych po 1945 roku*, Warszawa: Wydaw. Nauk. i Edukacyjne SBP; Zielona Góra: Pro Libris – Wydaw. WiMBP im. Cypriana Norwida, 2019, ss. 247, [1] s., faksymile, ISBN 9788365741387.

Autor publikacji wyodrębnił kategorię – czasopisma literackie młodych, przeciwstawiając je kategorii – czasopisma literackie dla młodych. Kryteria wyodrębnienia: związek instytucjonalny o charakterze najczęściej nieformalnym z dowolną formą zorganizowania lub skupienia literatów, prasa jako ważny czynnik literackich interakcji w społeczeństwie, geneza związana z dążeniem młodych do posiadania własnego, przez siebie programowanego periodyku, opozycja wobec sytuacji zastanej, zarówno w sensie programowym, jak i instytucjonalnym. Do kategorii czasopisma literackie młodych autor zaliczył m.in. następujące tytuły: „Sztuka i Naród”, „Walka”, „Inaczej”, „Pokolenie”, „Nurt”, „Po Prostu”, „Wyboje”, „Zebra”, „Orientacja”, „Nowy Wyraz” i inne.

Sto lat na Wiejskiej. Biblioteka Sejmowa 1919-2019, pod red. Wiesława Staśkiewicza, Warszawa: Wydaw. Sejmowe, 2019, ss. 255, [1] s., il., ISBN 9788376666464.

W 2019 r. minęło 100 lat od rozpoczęcia działalności Biblioteki Sejmowej. Jej lokalizacja, szczególne znaczenie oraz specyfika zbiorów, które gromadzi powodują, że zajmuje wyjątkowe miejsce wśród bibliotek.

Katalog Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego w Fundacji „Biblioteca Benedetto Croce”, oprac. Joanna Borysiak, Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2019, ss. 471, [1] s., [9] k. tab., faksymilia, fot., portrety, ISBN 9788370098025.

W 2010 r. Biblioteka Narodowa w Warszawie i Fundacja „Biblioteca Benedetto Croce” zawarły umowę, na podstawie której uporządkowano i zdigitalizowano znajdujące się w Neapolu Archiwum Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Katalog prezentuje bogatą spuściznę pisarza.

Katalog poloników w Biblioteca dell'Accademia Nazionale dei Lincei e Corsiniana, oprac. Krzysztof Soliński, Warszawa: Biblioteka Narodowa, 2019, ss. XXXIII, [1], 382, [2] s., [12] k. tab., faksymilia, ISBN 9788370098049.

Kolejny, szósty tom serii „Polonika XVI-XVIII Wieku w Bibliotekach Rzymskich”. Katalog prezentuje 750 druków z czego 365 jest nieodnotowanych w Bibliografii Estreichera.

Rafał Werszler, *Wyposażenie i aranżacja bibliotek na Śląsku do końca XIX wieku*, Warszawa: Wydaw. Nauk. i Edukacyjne SBP; Wrocław: Instytut Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa UW, 2019, ss. 323, [1] s., foto., il., ISBN 9788365741356.

Monografia jest pierwszym syntetycznym rozpoznaniem problematyki dla sprzętów do gromadzenia księgozbiorów na Śląsku. W pracy prześledzono stan wybranych pomieszczeń bibliotek byłych i tych, które do dziś funkcjonują w dawnych lokalizacjach, z wyposażeniem obecnym. Wykonano badania empiryczne, pomiarowe i fotograficzne. Całość scalono w historycznej strukturze, rozróżniającej podziały stylistyczno-funkcjonalne sprzętów. Do badań z zakresu aranżacji architektury wewnątrz bibliotek śląskich uwzględniono porównania ze sprzętami bibliotek europejskich.

Redakcja